

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬЯТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

e-mail: uzas@b2c.uz

2012-yil 30-mart • № 13 (4152)

ЎЗЛИГИНИ ТОПГАН ЭЛ

Мен кечаги кунни яхши билмайман. Бола эдим, уни ўз қарашларим билан кура олмагманман. Аммо бир нарсанни аник-тиник эслайман: онам мени рус синfiga ўқишига кўйган. "Рус тилини билмаган одам ишга жойлаша олмайди", деган мактабга олиб бораётib. Ўшанда мурғак қалбимда савол туғилган: "Нега энди ўзбек була туриб, Ўзбекистонда яшай турниб ўзбек тилини эмас, рус тилини билишинг шарт?" Ва кейинчалик ана шундай алами ўй билан мен рус синfiga кетиб, ўзбек синfiga ўтган эдим.

Албатта, орадан йиллар ўтиб, хато қилганини тушуниб етдим. Чунки чет тилларини яхши билмаслигим кўп панд берди. Тил билишининг афзалликлари бисёр экан. Бирор ўз юртида яшай туриб ўзга миллат тилида иш юртиш, ўша миллатни "огам" деб унга куллук қилиб яшашга мажбурлидан ўшанда бола қалиб туйган оғриқлар туғайли кечаги куннинг ортидан сув сепишга тайёрман: ўтиб кетгани рост бўсисн!

Бугунни мен ўз кўзларим билан кўрганиман. Ва ўз кўзларим билан кўрганинни шундай ифода этаман: бугуннинг хар соатиди миллатимиз ўсаёт! Орзу-максадларимиз улканлашаёт! Ютуқларимиз сони ортаёт! Ёшлардан ёшлар кучи чиқаёт, кучилардан кучилар дунёга келაёт!

— Эллик бешга кирдим, — деди

юкори лавозимда ишлайдиган бир танишим. — Мен тенги лавозимда ўтирганлан ичада энг ёши катталардан бири бўлиб қолибман. Билими, зеҳни ўтикир, дунёкараши кенг ўшларни кўриб фурурланасан, мамлакатимиз келажаги ишончи кўлларда эканидан мамнун бўласан, киши.

Халқаро ташкилотда ишлайдиган яна бир танишим шундай дейди:

Ватан учун яшайдик!

— Тўрт-беш тилда бемалот сўзлаша оладиган, ҳар қандай мавзуда, хоҳлаган миллат вакили билан бахс бойлашиб, фикрини ўтказдиган ўз-шо ўғил-қўзларимизни кўриб, кўксим фахр га тўлади. Ўзбек — жуда катта миллат эканига қайта-қайта ишонч хосил киласман. Миллатимиз аслига қайтаяпти, ўзининг буқулигини исботлаяпти.

Ха, бу фикрлар исботига ҳар биризм ҳар қадамда гувоҳ бўляплизм. НАФАКАТ оммавий ахборот воситалари оркали эшитаплизм, балки шундукни кўз олдимида юрган оддий ўзбек болалари турли жабхалarda ўзини кўрсатиб, дунёни лол қолдирадиган эти. Улар орасида айнан менинг ўкувчим биричини ўзинни олганидан юрагим кувончга тўлди.

мушарраф бўляптилар.

Бир мисол: Озарбойжон пойтакти Боку шаҳрида эркин кураш бўйича ўтказдиган халқаро турнирда мезонлардан ташкари Ўзбекистон, Россия, Германия, Турция, Грузия, Латвия, Литва, Козофистон ва Токикистондан бир юз элликка якин истеъододли ўш полон гиламга чиқди. 58 килограмм вазни тоғифасида мамлакатимиз шарафини ҳимоя қўлган Зокир Мансуров барча ракибларни маглуб этиб, олтин медалини кўлга киритди. Вазни 46 килограммгача бўлган полвонлар баҳсида курашган Аббос Рахмонов эса бронза медал билан тақдирланди.

Яна бир мисол:

— Ўкувчим Элёр Холмирзәев Козофистоннинг Остона шаҳрида бўлиб ўтган 2010 йилги ёши мусикачилар халқаро фестивалида скрипка йўналиши бўйича биричини ўринни кўлга киритди, — деди Успенский номидаги мусика академик лицеи ўқитувчилиси Лиля Николаевна. — Ушбу фестивалда Россия, Япония, Болтиқбўй давлатлари, Козофистон, Туркманистондан 250 ўкувчи иштирок этди. Улар орасида айнан менинг ўкувчим биричини ўзинни олганидан юрагим кувончга тўлди.

Давоми иккинчи саҳифада.

ТЕАТР БАЙРАМИ

Бугунги кунда жаҳоннинг юздан ортиқ мамлакатларида 27 марта халқаро театр куни сифатида кенг нишонланмоқда. Ҳар йили театр кунини байрамона ўтказиш, шу баҳо на ижодий изланишларни сархисоб этиш мамлакатимиздаги ҳам анъанага айланган.

Таъқидлаш жоиззи, 2011 йилда ўтказилган барча тадбирлар мамлакатимиз мустақиллигининг 20 йиллигига багишланди. Улар орасида "Сени кўйлаймиз, замондош!" деб номланган республика кўрик-тандови

Тадбир

хамда "Theatre.uz-2011" халқаро театр санъати фестивали алоҳида ўрин тутиди. Ҳар иккни тадбир ўзбек театр санъати ҳаётида муҳим воқеа бўлиб, ҳалқимиз, ёшларимиз маънавиятини мустаҳкамлашга, улар қалбидаги эзгу гоёларни мустаҳкамлашга карор топтиришга хизмат қиливчи замонавий ҳаҳрамонлар образи ифодаланган асарлар яратиш масаласига катта ўтибор қаратилганда, турли ҳалқлар театrlари ўртасида ўзаро таҳрир алмашиш, мулоқот қилиш учун имконият яратиб бергани билан муҳим аҳамият касб эти.

Ўтган мавсумда көртимиз театрларида ўн мингга якин томошабин кўрди. Халқаро алоқаларни мустаҳкамлаш борасида ҳам бир катор ишлар амала оширилди. Айниска, "Дийдор" театр-студиясининг Францияда ижодий сафарда бўлиши, ёшлар театрининг Санкт-Петербург (Россия) шаҳрида ўтган "Болтиқ" ўйи" халқаро фестивалидаги муваффақияти иштироқи, пойтахтимизда ўтган "Тошкент баҳори" айнавий ҳаҷаро театр фестивалини театр мухлисларига бетакор қувонг багишилди.

"Мустаҳкам оила йили"да театр жамоалари барқарор

оилавий анъаналар мояхиятни очиб беришга қаратилган, баркамол авлод тарбиясига хисса кўшишига хизмат килалигани янги-янги саҳна асарлари яратишни, санъат илосмандларни билан ижодий учрашувлар ўтказишни режалаштиришадар.

27 марта куни ўзбек Миллий академик драма театрида Халқаро театр кунига багишланган тадбир бўлиб ўтди. Тадбирда театр санъати вакиллари, ёзувчи ва драматурглар, талаба-ёшлар, оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Маданият ва спорт ишлари вазири Т.Қўзиев, "Ўзбектеатр" ижодий ишлаб чиқарши бирлашши мустақиплик йилларда санъатидан бошча турларда бўлганни каби театр санъатида ҳам катта ижодий ўзгаришлар амала оширилганини таъкидлайдилар. Бир гурух театр фидойилари фахрӣ ёрлик ва совғалар билан тақдирланди. Тадбир сўнгидаги Миллий театр жамоасининг янги саҳнанаштирилган "Имкон" спектакли намойиш этиди.

Шу куни кечкурун Бадийи академиянинг Марказий кўргизмалар залидаги юртимиз таникли театр рассомларининг "Рассом ва саҳна" деб номланган кўргизмаси очилди. Үнда турли йилларда яратилган спектакллар расомлар ишлаган декорациялар, бутафория буюмлари, гриппилар, умуман, саҳна асарлари таалуқли жиҳозлар на мойиш этиди. Тадбир иштироқчиларни Бадийи академия раиси Акмал Нур ва Маданият ва спорт ишлари замонавийни биричини ўринбосари Баҳтиёр Сайфуллаев кутлади.

Пойтахт театрлари актёrlари томонидан тайёрланган театрлаштирилган томоша тадбирiga файз багишилди.

Ўз ахборотимиз

Хўслимиздаги бир туп районнинг вояжига етишини кўриб бир инсоннинг умрини кўз олдига келтиришадан. Бир мавсумгина бўй таратиб турдиган шу юматтар гиёхини ўнб-үсиси учун қанча парвариши, қанча меҳр керак бўлади. Бугунги кунда ўшларга бериладиган ўтибор ҳаётида ҳам ўзик эканлигини таъкидлаб ўтди. Мисол тариқасида ўтибор ютиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди.

Бир инсон умрни мобайнида ўтиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди. Бир инсон умрни мобайнида ўтиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди. Бир инсон умрни мобайнида ўтиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди.

Мен мустакиллигининг иккинчи йилида тупланман. Юрбошимизнинг "Ўзбекистон мустақилликка эришиш останасида" номли китобидаги фикрлар, асос ва далиллар менинг тенгдошларим учун мавзуд. Бир инсон умрни мобайнида ўтиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди.

Ингилишига ўзувчи ва шоирилар, адабиётшунослар ва барча қизиқанлар таклиф этилади.

Навқирон авлод сўзу

ЧАМАНДАГИ БИР ГУПМАН

Хўслимиздаги бир туп районнинг вояжига етишини кўриб бир инсоннинг умрини кўз олдига келтиришадан. Бир мавсумгина бўй таратиб турдиган шу юматтар гиёхини ўнб-үсиси учун қанча парвариши, қанча меҳр керак бўлади. Бугунги кунда ўшларга бериладиган ўтибор ҳаётида ҳам ўзик эканлигини таъкидлаб ўтди. Мисол тариқасида ўтибор ютиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди.

Мен мустакиллигининг иккинчи йилида тупланман. Юрбошимизнинг "Ўзбекистон мустақилликка эришиш останасида" номли китобидаги фикрлар, асос ва далиллар менинг тенгдошларим учун мавзуд. Бир инсон умрни мобайнида ўтиришга бўлган мухаббатимни инақда алганлабати иборди, десам хато бўлмайди.

Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси мажлислар залida шу йилнинг 5 апрел, чоршанба куни соат 11.00da Наср кенгашининг йиллик хисобот ютилиши ўтказади.

Учрашувга шоирилар, адабиётшунослар ва барча қизиқанлар таъкид этилади.

Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси.

Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси мажлислар залida шу йилнинг 30 марта, жума куни соат 11.00da Русий-забон адабиёт кенгашининг йилик хисобот ютилади.

Ингилишига ўзувчи ва шоирилар, адабиётшунослар, таржимонлар ва барча қизиқанлар таъкид этилади.

Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси.

Инсоннинг эстетик олами унинг хис этиши фаолияти билан бөглиқ. Зотан, у ўзи яшайдиган макон ва замонга, атрофидағи нарса-предметларга, воеа-ходисалар жарайнига — бутун борлиқка назар ташларкан, уларга муносабатда ўтмишнинг ибратомуз жиҳатларидан, машхур шахслар хаётидан тажхира ортириади, ўқиб-ўрганиди. Чунки “Тарих — инсонни шахс сифатида шакллантиручи омиллардан бири, — деб ёзди адабиётшунос Д.Куронов. — Тарихин ўрганган сари, кечиши воеа-ходисалар мөхитини англашаган сари кишининг дунёга назари тегранлашиб, атрофида из беряёттан воеа-ходисалар мөхитига якинлашиб боради”. Табиити, тарихининг бундай афзаликлигини ўрганишида, ибрат олишида бадий адабиётнинг аҳамияти бекиёсди.

Хар бир тарихий шахс қисматида уч таркибий кисми — ўтиши, хозир ва келажаги бир бу тунлика яшайди. Зоро, тарих аждодлар тўйлаган тажрибани бизга етказиш орқали бугунни теранроқ англашимизга, келажак сари сибиг қадам ташлашимизга ёрдам беради. Шу боисдан ҳам, барча халлар адабиётда ўтмиш ва машхур тарихий шахслар хақида кўплаб бадий асрлар битилган. Жумладан, ўзбек адабиётда.

Хар бир тарихий воеаенинг ўз қархамонлари бор ва биз шу қархамонлар туфайли ўша давр ҳәёти ҳақида муйян тасаввурга эга бўламиз. Бу борада, айниқса, роман жаҳрининг имконияти кўлумни кенг. Чунончи, мазкур жаҳрда тарихий шахс образини, ўшаган макон ва замонда кечиган воеа-ходисалар жарайини ранг-бонг тасвирилган бора олиш мумкин. Романда тасвирилган бонаш қархамон, унинг қалби, фикри макон ва замонга, оламга, коинотга қаратилиди. “Роман — бу олам тарихи, жамияти ва башарияти, уруш ва сулҳадар, сийеси ва синфий жанг-жаддларга, қўзғолон ва инқиблабларга, улкан ва кичик воеалерга очиқ қаратилган адабий-бадий система, йирик бадий шакл”dir (“Адабий турлар ва жаҳрлар”, Уч жилдик. 1-хилд. “Фан”, 1991, 19-бет). Демак, энг йирик жаҳр сифатида романда макон ва замонда кечадиган воеа-ходисалар жарайни бутун мурракабликлиги, зиддиятлари билан бадий инъикос этилади.

Ижодкор шахснинг ўтмишга муносабати ўз-ўзидан пайдо бўлмайди, балки тарихий манбалардан ўқиш, ўрганиш, ўтмишнинг макон ва замон манзараларини чукр хис, идрок этиши туфайли юзага келади. Шунингдек, тарихий аср ёзишга чоғланган ижодкор ўзлигини англаш, англагандага ҳам ўзини жамияти борлик билан алоқада, бир бу тунлика хис этиши лозим бўлади.

Жаҳон адабиётни тараққиётда тарихий роман мумхин ўрнага эга. Тарихий романга баҳо беришда адабиётшунос олимлар жаҳон адабиёт тарихида XIX асрда кенг таржалган ва оламшумул бадий-эстетик қимматга эга Валтер Скотт асрларини дастлабки науму сифатида эътироф этадилар. Буюк шотланд адиби ёхли рашида тарихий роман асосчиси саналади. В.Г. Белинский таъқидларидек, “В.Скотт ўзига қадар мавжуд бўлмаган тарихий романни яратди. Ўз романларининг бадий қиммати жиҳатидан Валтер Скотт ҳамма романнавислар, ҳамма хал-

кларнинг буюк ижодкорлари билан бир қаторда туради. У христиан Европасининг ҳақиқий Гомеридир”. Дарҳақиқат, у ўзининг бадий маҳоратини, чукур ва кенг қаровли илмий-назарий қарашларини тарихий романларида намоён эта одди. Адабиинг “Пуританлар”, “Роб Рой”, “Эдинбург зиндори” сингари асрларни жаҳон тарихий романчилигининг тараққиёт ўйлинига сифатида шакллантиручи омиллардан бири, — деб ёзди адабиётшунос Д.Куронов.

Европа шаклдаги тарихий роман ўзбек адабиётда Абдулла Кодирийнинг “Ўткан кунлар”идан бошланади. Унинг ижоди миллый макон ва замонда, адабий-бадий ва маданий заминда юзага келди. Шубҳасиз, А.Кодирий бошлаб берган тарихий романчилик анъаналари Ойбек томонидан муввафқият билан давом этирилди.

Маълумки, XX асрнинг 30-йилларида

ижтимоий ҳәёти, мураккаб, зиддиятли фожиалари бадий макон ва замонда тасвirlанади.

Маълумки, эпик турдаги асар мөхияти, бадий мазмуни, мавзуси ва мундарижаси, ғоявий-эстетик концепциясини юзага чиқаришда сюжет асосий воситалардан бири хисобланади. Зоро, сюжет бадий аср майдонидаги воеа тасвиридир. Шунингдек, сюжет (воеа параллель) бадий асрарда ўз-ўзича пайдо бўлмайди, балки образ, қархамон, персонажларнинг хатти-

тун, ҳатто дақиқа со сониялар ҳам матнда ўз бадий функциясига эга бўлади. Хусусан, “Навоий” романни сюжети замондаги баҳор фаслини, макондаги “Гавхаршод” мадрасаси, унинг атрофидағи нарса-предмет ва деталларни тасвirlашдан бошланади. Бу тасвир сюжетнинг давомийлигини таъминлаб, қархамон ҳамда персонажларни танишиши, уларнинг хатти-харакатларини, психологиясини юзага чиқаришга ёрдам беради. Роман воеа-ларининг бошида ёк Алишер Навоий ҳақида реал тарихий ҳақиқати мос мавзумотларни мадраса тобилиги персонаж Султонмурод нутқидан билиб оламиз: “Гарчи Алишер жоноблари билан фикрнинг орасида муносабат ва робита учналини барпо бўлмаган эса-да, ҳар бир хиротли каби ва юнобнинг ҳаётларига доир баъзи жиҳатлардан хабардорманд. Алишер бу шахри азимда баланд марта табали нажиб бир оиласда туғилганлар... Улум, фунунинг кадри, кимматини билган ота бир вактлар Абулқосим Бобур замонида Сабзавор ҳокими эди, виши археологи гулдаклигидан гўзал тарбия, хусн, ахлоқ берган. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзатларни гўдаклида дўст ва ҳаммактаб эканлар. Алишер, буни яхши биламиши, болалик йилларда, иккиси тилда баробар ижод килиб, шунингдек, ҳаётларидан билиб оламиз. Алишер ҳам илмнинг ҳар бода иштедод кўрсатган. Ҳамма илмларга белоён мухабbat boglagan; яна бир нуқта шулки, Алишер ва алхон то давлат бўймиси Султон Ҳусайн Бойқаро ҳаэрзат

Абдусаид КҮЧИМОВ

ҚАДИМИЙ ҲИКМАТ БОР ҲАР КҮЙ, ЯЛЛАДА

ОИЛА

Тұтдек тұқыларды қолмай қылча из,
Ұшқаб турмаганда юлдузни юлдуз.
Бир-бирига содик, вафодор-йүлден,
Ахыл ойладыр ой билан күш.
Мудом бир-бирига ҳаловат излар,
Вафодор ошиқтар — кече, қундузлар.
Дараахтнинг томири бұлсайды саёз,
Қовжирағ қолдары келмасдан аёз.
Сүзд тұрмасайды тоғларни тоғлар,
Яңибаш ташлар эди уларни зоглар.
Оила бакувват бұлсайды агар,
Кирол Лир бұлмасды дайы, дарбадар.
Шоҳу галога ҳам баҳтири оила,
Хаммага мұтабар таҳтири оила.
Мустаҳқам оила — мустаҳқам құргон,
Унга писанд эмас на дүл, на бүрөн.
Ахыл, иноқ бұлса кимнинг рәзгери,
Яқын үйлолмайды үгри, безори.
Ҳар күн жаңжал-ғұрбат, бұлса камомат,
Үнділден оила қылдаған ономат.
Пайдал бұлжыларды бу дүненін дүн,
Мустаҳқам оила — унта бел — устен.
Оила давлатты саялт бұлалы,
Бу давлат энг қучыл дағлат бұлалы.
Оила шағары қорқада, жонда,
Жон қалар азиздер Үзбекистонда.

БҮСТОН

Юлдузлар Ердами, ё Ер Осмонда,
Е иккى бу ғұзат битта маконда?
Қандай мұжызыза бу, ишонғинг келмас,
Эллиққалъадағы шаҳри Бүстонда.

ЭЛЛИҚҚАЛЪЯ

1
Бұнда достон сүйлар ҳар тена, ҳар тош,
Қадимий ҳикмат бор ҳар күй, яллада.
Шул болып оламта из тустан қүеш
Дастлаб салон берар Эллиққалъага.

Күн бүйн фалакда маҳніл қалқып,
Кечкүрун әтқоға кетар паллада
Тенгиз гүзгүлніңдегі қаралға қалқып,
Яна таъзим қылар Эллиққалъага.

Тонгиг хаводан күксини тұлдырып нафас
олған Сарвар қишлоғининг қыр-адирапарни
есларкан, юраги соғынған ҳаприк кетди.
Үнинг одаты шұнқа, құлым-қирип, оғончар-
да күртаклар лаб әрә башладыны шаҳарда
сигмай қолады. Қирларни, тошдан-тошға
урасып қояттын сойларни құмысады.

«Қирлар бойчечакка тұлғи кеттандыр!», деб
йылады әзінтикі.

Болалигіда әзіннің күлида үсгани
үчүнни, Сарвар тенгдозлардан ажраби
турарды: тавба, чоли бир мұштаб да шоғыр
айлантирип құйғандек-а, дейишарды
үнин ажабтуор гапларини эштігіндер ҳай-
ратта туши.

Әзіннің әртакларини тинглаб үлғайған
Сарварға, айнан, бойчечаклар ҳақидагы
риятов әкімді.

— Бойчечак — полвон гул, — деди Баҳ-
ринисоған аз неварасининг сочини сипад.

— Қызықыз-а, эна, жимдік чечак пол-
вон бұларқанми? — әзітиroz билдирады
митти Сарвар жылмай.

— Полвон, болам, полвон. Агар полвон
бұлмаса, изиллажан изигін кетмай туриб
елкасы билан тошни тутири қырармади! —
үз гапнин ишботлашыра уринарда әзіна.

Сарвар бойчечакнин пол-
вонлигини үз құзы билан
құршын үндеңдегі жамики гул-
ларни бозорға олип чиқиб
пұллаш мүмкіндір, лекин
бойчечакнин үзок қирлардан
теріп келип, гул бозорига солишилмайды.

Баҳор келиши билан шаҳарларының
кирларға ошиқи бойчечакнин күзларига сур-
тишлари балық шандандыр...

Хафтаны аранға оширлараттан Сарвар жума
күни азонадақ үйлек оқысады.

— Озина күтсанғ, ҳадемай таътил бош-
ланады, — деб уна шаштадан қайтармокчи
бұлды хамхоса Рәфік.

— Ый, бұлмайды, үнгача юрагим тарс
әрілип кетады, — деди Сарвар апіл-тапыл
күннен...

Шаҳардан чиши билан күксига мусаф-
фо күлілмен әпкін урилди. Вүхуди бир жи-
мирлар облып, рухи күтәрилпір кетди.

— Барып, баҳор яхши-да, а, амаки? —
хайдовчига гап котди у.

— Албат-да, қыннинг яхмалагида бу
йүллардан юришин үзі бұлмайды, үкам.

— Үглім, қаердә үкіміз? — әндиға кек-
сарок ҳамрохи үннін хәйлини бўлди.

— Тиббет академиясида үкім, амаки.
— Үх-хў, дўйтири бўларқанис-да, а?

“Шундук” дегандай баш یرғид қынн
Сарвар.

— Одамдинизги берсон, болам. Бу —
атроға бошқаша иштік, билан қартағанни
зўриб, шоирмисиз, деб ўйлабман, —
безор ҳазил қылди қария.

— Умуман тўғри топдингиз, — ҳазил
билан жавоб қайтарди Сарвар, — ба-
хор яқинлашганда ҳамма шоир бўл кетади.

— Тўғри, тўғри, гап ыйў!

НАЗМ, НАСР

2012 йил, 30 марта, № 13 (4152)

«O`ZAS»

Әнкайиб заминга тушади осмон,
Тұлғаниб кетади тиілларың қылар.
Бу ерда жаранглар, тимас әз бўйи
Музаффар ҳаётнинг баҳтили қўшиғи.
Бу ер — умилларнинг муҳташам үйи,
Бу ер — эзгуликнинг олтин бешиги.

2
Поладай әйнлиб бормоқда болгар,
Сөядай ортига чекинмоқда чўл.
Белини Пахлавон Махмуддек боғлаб,
Чўлини қувиб борар ўқтам Ақчакўл.
Миришкор дехон — у, меҳнаткаш, танты,
Унга жондек азиз ҳар қиёқ, шона;
Неки бор, ҳаммаси суюн фарзандлар,
Неки бор, барига у — мунис она.
О, бу кўл — чўл про кўм-кўк атиргул,
Ўзутган сарбаланд шараФ не, шон не.
Максади — ундириб олса бекусур
Тупроққа ташланган ҳар чигит, донни.

3
Дүниёда нима мўл — дениз, уммон мўл,
Уларнинг қошида гоҳо чўкким тиз.
Аммо, барчасидан азиз Ақчакўл,
Менга ҳаммасидан Ақчакўл азиз.
Илло, озодликнинг карвони — тўрда,
Уғфқа туташиб чексиз йўлимиз.
Шу улуг мақсади биз билан бирга
Меҳнат қилаётir Ақчакўлимиз.

...Оролинг тақдирин билмайман, бироқ
Бугун отаётir Ақчакўл тонги.
У тўлда ҳулилар бамисли байрок,
Ақчакўл мангутир, Ақчакўл мангу!

ТУТУН

Үтиң ёқсанг, ҳаммадан бурун
Алангдан тутун чиқади.
Хушомадгўй бамисли тутун
Оловдан ҳам бутун чиқади.

МАДДОХ

Маддоҳни кўп аюни дема,
Тиш оқини кўрсатмас текин.
Томга чиққача, тегмаса нағинг
Олиб қўяр нарвонни секин.

ЎЗИМГА НАСИҲАТ

Ёмонларга йўлама яқин,
Ёмонликни унтигин тезда.
Яхшиликин унтула мекин,
Яхшиларни ҳар куни эслана.

— Албатта, қўришамиз, сенга шаҳарни
томоша қильдирман.
Йигит тун билан ухламай, Дурдона ҳақида
үй сурғиб ётди. Эрталаб ширин бир антик
ишилдиги билан өтларни котиб
котди. Бирин тенгис чечаги, унинг қир гули-
си — Дурдона сочини елкасидан кестириб,
малла рангта буяған, энгига ёқаси очиқ тор
кофта, тор шим қийиб олган...

— ... ўзингимсан?.. — деди Сарвар қизга
бизор ангрыйдін кирада турғач.

— Ҳа, ўзиммаб! — хандон отиб кулид Дур-
дона. — Ора-сира бир марта қишлоқка зўрга
борасиз. Ундан кўришас-ку, кўп, бўлма-
са, тагин Тошкентга йўргалаб қолосиц. Шун-
га... мана, ўзим келдим. Тағин сизни ша-
ҳарлик кизлар илиб кетмасин, дедим-да...

— Ҳа, ўзиммаб! — хандон отиб кулид Дур-
дона. — Ора-сира бир марта қишлоқка зўрга
борасиз. Ундан кўришас-ку, кўп, бўлма-
са, тагин Тошкентга йўргалаб қолосиц. Шун-
га... мана, ўзим келдим. Тағин сизни ша-
ҳарлик кизлар илиб кетмасин, дедим-да...

— Киз Сарвардан одинга ўтиб, таманно
билан битта-битта босиб кета бошлади.

Сарварнинг юраги бир зумда ҳувиллаб
котди, багранин бир алам эгаллаб олди. У
туни билан шу учрашувни орзиски кутган-
ди. Аммо рўпарасидаги қиз унинг Дурдонаси
эмасди. Кулчадек қозалы-
ри, багранин бир зумда ҳувиллаб котди...

Киз Сарвардан одинга ўтиб, таманно
билан битта-битта босиб кета бошлади.

Сарварнинг юраги бир зумда ҳувиллаб
котди, багранин бир зумда ҳувиллаб котди...

Сарварнинг юраги бир зумда ҳувиллаб котди...

